

Dosarul nr. 1ra-398/22
1-20058697-01-1ra-17032022

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

15 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Timofti Vladimir,
Judecători – Țurcan Anatolie, Toma Nadejda, Cobzac Elena și Plămădeală Ghenadie,

a judecat fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Devder Djulieta, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 octombrie 2021, în cauza penală în privința lui

Balan Daniel XXXXX

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 01.06.2020 - 10.06.2021;

Instanța de apel: 03.09.2021 – 21.10.2021;

Instanța de recurs: 17.03.2022– 15.11.2022.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 10 iunie 2021, a fost încetat procesul penal în privința lui Balan Daniel, învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(4) Cod penal, la cererea avocatului Caisîn Valentin în numele inculpatului, din motivul existenței altor circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat *în fapt* că, potrivit rechizitoriului, inculpatul se învinuiește că, la 07 octombrie 2019, în jurul orei 23:15, ignorând cerințele prevederilor art.14 lit. a) al Regulamentului Circulației Rutiere, potrivit căruia „Conducătorului de vehicul îi este interzis: a) să conducă vehiculul în stare de ebrietate sub influența drogurilor sau a altor substanțe contraindicate, sub influența preparatelor medicamentoase care provoacă reducerea reacției, fiind bolnav, traumatizat, sau într-o stare avansată de oboseală de natură să-i afecteze capacitatea de conducere”, intenționat, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admițând în mod conștient survenirea acestora, fără a deține permis de conducere, conducând automobilul de model „Volvo XC 90” cu n/î XXXXX, în timpul deplasării pe bulevardul Constantin Negruzzi nr. 2 mun. Chișinău, a fost stopat de către ofițerul de patrulare- Bot Mihail și fiind suspectat în conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate narcotică, a fost condus la D.R.N. al M.S. al Republicii Moldova, amplasat pe str. Petru Rareș 32, mun. Chișinău, unde conform procesului-verbal al examinării medicale de constatare a faptului de consumare a alcoolului, a stării de ebrietate și naturii ei nr. XXXXX din 07 octombrie 2019, medicul nu a putut face o concluzie, deoarece ultimul a refuzat de a fi supus examinării medicale și respectiv

de la prelevarea probelor biologice.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, prima instanță a reținut în drept, că faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive a infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(4) Cod penal, individualizată prin indicii – „*Refuzul, împotrivirea sau eschivarea conducătorului mijlocului de transport de la testarea alcoolscoptică, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical, săvârșit de către o persoană care nu deține permis de conducere*”.

3. Procurorul a contestat cu apel sentința, solicitând admiterea acestuia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Balan Daniel să fie declarat vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(4) Cod penal, stabilindu-i acestuia o pedeapsă sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității de 240 ore cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport

În motivarea cerințelor sale, procurorul a invocat că, sentința este neîntemeiată deoarece legislatorul le-a acordat organelor de urmărire penală și instanțelor de judecată competența de a aprecia, în fiecare caz concret, dacă acțiunile procedurale efectuate în cadrul urmăririi penale au produs sau nu repercusiuni importante pentru situația persoanei și dacă în consecință, persoanei trebuie să-i fie recunoscută calitatea de bănuit în sensul art.63 alin.(1¹) Cod de procedură penală, având în vedere particularitățile fiecărui caz concret.

Referitor la alegațiile avocatului inculpatului și instanței de fond în sentința sa, și anume faptul că, în Ordonanța de pornire a urmăririi penale din 01 noiembrie 2019, de către organul de urmărire penală a fost indicat numele Balan Daniel, s-a reținut că, acest act procesual, pentru ca să constituie temei de a-1 aprecia drept actul de la care începe a curge termenul de bănuit pentru Balan Daniel, este important ca acesta să întrunească și cel de-al doilea element al noțiunii de „acuzatie în materie penală” în sensul Convenției, care se manifestă prin existența unor „repercusiuni importante asupra situației persoanei”.

Sub acest aspect, inculpatului, astfel de repercusiuni importante asupra situației persoanei prin adoptarea unei astfel de ordonanțe de pornire a urmăririi penale nu au fost aduse, iar aceasta nu a cauzat careva limitări a drepturilor sau libertăților fundamentale ale inculpatului.

Prin urmare, procurorul a considerat că argumentele avocatului privind necesitatea de a calcula începerea curgerii termenului de recunoaștere în calitate de bănuit a lui Balan Daniel de la data adoptării ordonanței de pornire a urmăririi penale urmează a fi respinse.

Astfel, inculpatul a fost recunoscut în calitate de bănuit prin ordonanță și anume din acest moment și curge termenul de 3 luni stabilit de către legiuitor de menținere a persoanei în calitate de bănuit și din momentul pornirii urmăririi penale. Respectiv, de către procuror a fost respectat termenul de menținere a inculpatului în calitate de bănuit.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 octombrie 2021, a fost admis apelul procurorului, casată total inclusiv din oficiu în temeiul art.409 alin.(2) Cod de procedură penală, sentința Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 10 iulie 2021 și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit

pentru prima instanță, după cum urmează:

Procesul penal în privința lui Balan Daniel Vladimir învinuit în baza art.264¹ alin.(4) Cod Penal, a fost încetat, pe motiv că există alte circumstanțe care condiționează tragerea la răspundere penală.

În motivarea soluției sale, instanța de apel a invocat că, instanța de fond la adoptarea sentinței, nu a ținut cont de prevederile art.art.101 alin.(1), 384 alin.(3), 385 alin.(1) Cod de procedură penală, or, aceste prevederi legale impun în sarcina instanței de judecată, la adoptarea sentinței, să fie soluționate următoarele chestiuni în următoarea consecutivitate: 1) dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul; 2) dacă această faptă a fost săvârșită de inculpat; 3) dacă fapta întrunește elementele infracțiunii și de care anume lege penală este prevăzută ea; 4) dacă inculpatul este vinovat de săvârșirea acestei infracțiuni.

Instanța de apel a considerat că, prima instanță a pus la baza sentinței de încetarea a procesului penal însușindu-și poziția apărării, prin urmare s-a remarcat că, instanța de fond nu a dat o apreciere proprie circumstanțelor constatate.

Astfel, verificând legalitatea hotărârii atacate instanța de apel a reținut că, învinuirea adusă inculpatului urmează a fi încetată pe motiv că, există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

În acest context, termenul de atribuire inculpatului a statutului de bănuít urmează a fi calculat de la 01 noiembrie 2019- data emiterii ordonanței, prin care a fost pornită urmărirea penală și a fost recunoscut în calitate de bănuít, indiferent dacă organul de urmărire penală a respectat sau nu obligația de a-i aduce la cunoștința bănuítului, această ordonanță și informația despre drepturile procedurale, obligație inserată la art.63 alin.(1¹) Cod de procedură penală.

Totodată, s-a stabilit că, inculpatul a fost pus sub învinuire abia la 16 martie 2020, iar ordonanța i-a fost adusă la cunoștință la 08 mai 2020, dată la care a fost și audiat în calitate de învinuit, fapt realizat în afara termenului de trei luni, adică, contrar prevederilor art.63 alin.(2) pct. 3), alin.(3) Cod de procedură penală.

Din materialele cauzei rezultă că calitatea de bănuít a inculpatului se impunea a fi calculată din momentul pornirii urmăririi penale, și anume din 01 noiembrie 2019 până la 01 februarie 2020.

Potrivit prevederilor legale acest dosar penal nu urma a fi intentat, iar dacă a fost pornit urmează a fi încetat, or, legea procesual-penală determină strict că, termenul de menținerea a calității de bănuít se calculează începând cu data emiterii actelor procedurale, prevăzute în art.63 alin.(1) pct. 1) -3) Cod de procedură penală, iar în cazul constatării faptului că față de o persoană există anumite bănuieli rezonabile, cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și în raport cu aceasta, sunt efectuate anumite acțiuni procedurale, care creează repercusiuni importante asupra situației persoanei, potrivit art.63 alin.(1¹) Cod de procedură penală, organele de urmărire penală au obligația să recunoască această persoană în calitate de bănuít și să aducă la cunoștință informația despre drepturile prevăzute la art.64 Cod de procedură penală.

5. Procurorul, în temeiul pct. 6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, contestă cu recurs decizia instanței de apel, solicitând casarea acesteia, cu trimiterea la rejudecare în instanța de apel într-un alt complet de judecată.

În motivarea cerințelor sale invocă faptul că, atât sentința pronunțată de către

prima instanță, cât și decizia instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, astfel încât motivarea soluției de încetare a procesului penal în privința inculpatului, conform prevederilor art.391 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, este expus neclar și confuz, aspecte de drept care sunt incidente dispozițiilor normei procesuale menționate supra.

Potrivit dispozițiilor art.409 alin.(2) Cod de procedură penală, în cazul în care instanța de apel, examinând aspectele de fapt și de drept al cauzei a constatat temeiuri de casare inclusiv din oficiu, adică altul decât cel invocat de autorul apelului, aceasta în mod imperios, urmează să dezvăluie necesitatea intervenirii în soluția adoptată de către prima instanță, astfel încât procedând ea însăși ca instanță de control judiciar la înlăturarea erorilor constatate, să pronunțe o nouă hotărâre cu caracter autonom.

În această ipoteză, instanța de apel urma să întreprindă măsuri pozitive nu numai de a repara erorile de drept procesuale, însă având ca obiect de reexaminare și acele dispoziții din hotărâre care au fost greșit sau nelegal soluționate, așa după cum a fost invocat de către procuror, urma să aducă argumente raționale privind respingerea criticilor apelantului cu referire la interpretarea judiciară și doctrina normelor de drept ce justifică soluția pronunțată privind aplicarea prevederilor art.391 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală.

Analizând ordonanța de pornire a urmăririi penale, rezultă că în partea dispozitivă a acesteia, procurorul a dispus pornirea urmăririi penale, pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(4) Codul penal, specificând totodată în partea constatatoare „precum din actul de sesizare și a materialelor acumulate, rezultă că Balan Daniel, a refuzat de la testarea alcoolscoptică, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical”, indicând subsecvent ca acesta nu deținea permis de conducere, fără însă ca în acest sens procurorul să dispună pornirea urmăririi penale, în privința persoanei determinate cum ar fi Balan Daniel.

În concluzie, conchide procurorul că, urmărirea penală în această cauză a fost pornită *in reni*, în privința faptului și nu *in personam*.

Din raționamentele expuse *supra*, se desprinde că ordonanța de pornire a urmăririi penale, este un act de sesizare legat de desfășurarea normală a urmăririi penale și prin sine însăși, nu afectează drepturi sau libertăți constituționale.

Mai mult, aprecierea existenței sau a absenței unor „repercusiuni importante pentru situația persoanei” reprezintă factorul determinant atât sub aspectul unei „acuzății în materie penală”, în sensul art.6§ 1 din Convenție, cât și sub aspectul dispozițiilor art.63 alin.(1¹) Cod de procedură penală.

Or, în acest sens, legislatorul le-a acordat organelor de urmărire penală și instanțelor de judecată competența de a aprecia, în fiecare caz concret, dacă acțiunile procedurale efectuate în cadrul urmăririi penale au produs sau nu repercusiuni importante pentru situația persoanei și dacă, în consecință, persoanei trebuie să-i fie recunoscută calitatea de bănuit în sensul alin.(1¹) al art.63 din Cod, având în vedere particularitățile fiecărui caz concret.

În temeiul celor enunțate supra, consideră procurorul că, ambele instanțe de judecată greșit au indicat la încălcarea termenilor de ținere în calitate de bănuit a lui Balan Daniel specificând precum că această calitate a lui a început din 01

noiembrie 2019 și a expirat de drept la 01 februarie 2019.

În dispozițiile art.63 Cod de procedură penală, legiuitorul nu doar stabilește în ce condiții poate fi recunoscută calitatea de bănuț.

Subsecvent, conchide procurorul că alin.(2) pct. 3) din același articol, indică la un termen imperativ în care organul de urmărire penală nu este în drept să mențină în calitate de bănuț mai mult de 3 luni sau mai mult de 6 luni persoana în privința căreia a fost dată o ordonanță de recunoaștere în această calitate.

6. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit a ajuns la concluzia că, acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Din textul recursului declarat, Colegiul penal lărgit constată că, recurentul invocă temeiurile prevăzute la art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit cărora hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazurile, când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

Verificând actele cauzei, în raport cu alegațiile recurentului, Colegiul penal lărgit conchide că, instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

În primul rând, instanța de apel, ca instanță de gradul II de jurisdicție, când a luat în considerare temeiurile de casare din oficiu în acest sens, a constatat că, prima instanță, la pronunțarea sentinței a încălcat exigențele art.art.384 și 395 Cod de procedură penală, respectiv urma să întreprindă măsuri pozitive nu numai de a repara aceste erori de drept procesuale, dar și acele dispoziții din hotărâre care au fost greșit sau nelegal soluționate.

Or, nepronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor invocate de apelant fac dovada faptului că instanța de apel nu a rezolvat fondul cauzei, situație care impune necesitatea desființării totale a deciziei atacate.

În al doilea rând, omisiunea privind examinarea tuturor argumentelor invocate de procuror în apelul declarat, impune concluzia că, în hotărârea adoptată, colegiul penal a însușit motivele primei instanțe, preluând constatările și lucrările acesteia, reținând doar un alt temei de intervenire în soluția adoptată (din oficiu), astfel acționând cu derogare de la prevederile procesual penale.

Mai mult ca atât, Colegiul penal lărgit conchide că, potrivit Plenului Curții Supreme de Justiție expuse în Hotărârea nr.22 din 12.12.2005, privind practica

judecării cauzelor penale în ordine de apel, conform căreia este inadmisibilă promovarea unei reeditări a judecării care a avut loc în prima instanță, or la o nouă rejudecare, instanța de apel are ca obiect de reexaminare acele dispoziții din hotărâre care au fost greșit sau nelegal soluționate.

În al treilea rând, analizând Ordonanța de pornire a urmăririi penale din 01 noiembrie 2019, Colegiul penal lărgit reiterează că, procurorul a dispus pornirea urmăririi penale pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(4) Cod penal, specificând totodată în partea constatatoare că inculpatul a refuzat de a trece testarea alcoolică și de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical, indicând subsecvent ca acesta nu deținea permis de conducere, fără însă ca în acest sens procurorul să dispună pornirea urmăririi penale, în privința acestuia.

În al patrulea rând, Colegiul penal lărgit constată că, ordonanța de pornire a urmăririi penale, este un act procedural de sesizare, legat cu desfășurarea normală a urmăririi penale și prin sine însăși, nu afectează drepturi sau libertăți constituționale.

Prin urmare, cele enunțate supra, relevă că instanța de fond cât și cea de apel eronat au reținut în sarcina organului de urmărire penală încălcarea prevederilor legale care reglementează atribuirea calității de bănuit/învinuit în timp ce, potrivit materialelor cauzei penale, pornirea urmăririi penale în cazul din speța supusă examinării a fost dispusă la 01 noiembrie 2019, iar prin adoptarea unei astfel de ordonanțe de pornire a urmăririi penale lui Balan Daniel, nu i-au fost aduse careva repercusiuni importante asupra situației acestuia, nefiindu-i cauzate careva limitări a drepturilor sau libertăților fundamentale ale ultimului.

Astfel, Colegiul penal lărgit atestă că, eroarea de drept invocată de recurent prin prisma prevederilor art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, și-a găsit confirmare în cadrul examinării cauzei în ordine de recurs.

La fel se constată că, instanța de fond, în mod neîntemeiat a examinat cauza în procedura generală, ca ulterior să înceteze procesul în temeiul art.332 Cod de procedură penală, adoptând o sentință care se exclude reciproc.

Adică, instanța de fond nu a respectat procedura de încetare a procesului penal, enunțată supra, nefiind clar, nedescriind fapta criminală, considerată ca fiind dovedită în descriptiv, dar încetând procesul penal pe motivul că există alte circumstanțe care exclude urmărirea penală, nefiind clar ce sentință a fost pronunțată.

Mai mult, nici în sentința instanței de fond, nici în decizia instanței de apel nu a fost constatată fapta, ceea ce rezultă din partea descriptivă a sentinței (f.d.186 vol. II) din fraza „Potrivit rechizitoriului, Balan Daniel se învinuiește că...”.

În concluzie, Colegiul penal lărgit conchide că temeiurile indicate de procuror, sunt întemeiate din punct de vedere al prezenței erorilor de drept, care ar

fi temei de implicare a instanței de recurs în sensul casării deciziei adoptate pe caz.

7. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Devder Djulieta, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 octombrie 2021, în cauza penală în privința inculpatului *Balan Daniel XXXXX*, dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral pe 15 decembrie 2022.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Toma Nadejda

Cobzac Elena

Plămădeală Ghenadie